

Solsort *Turdus merula*

Blackbird

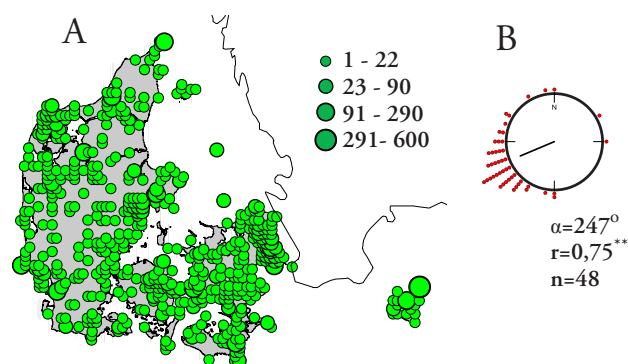

Fig. 2. A) Mærkningslokaliteter for fugle, som senere er genmeldt, samt artens danske yngleudbredelse (1993-96). Ringing sites for birds later recovered, and breeding distribution (1993-96). B) Retning af direkte efterårstræk (aug-dec, >100 km). Direction of direct autumn migration (Aug-Dec, >100 km).

Solsorten yngler over hele landet, og den regnes som en af de mest almindelige fugle i Danmark. Specielt i byernes villakvarterer kan solsortens yngleterritorier ligge tæt. Solsorten yngler over hele Europa, og kolonisering af byerne er sket over det meste af området inden for de sidste 100 til 200 år.

Den danske ynglebestand har været jævnt stigende gennem de sidste 20 år, og generelt er de europæiske bestande enten stabile eller stigende. Antallet af

solsorte i vintermånederne svinger meget, i samme takt som antallet af sjagger, hvilket tyder på, at de to arter er påvirket af de samme faktorer, sandsynligvis tilgængeligheden af bær og frugter (Jacobsen 1992).

Fuglene i Syd- og Vesteuropa er fortrinsvis standfugle, mens en større del af bestanden forlader yngleområdet, jo længere man bevæger sig mod nord og øst (Ashmole 1962). Solsorte på træk observeres

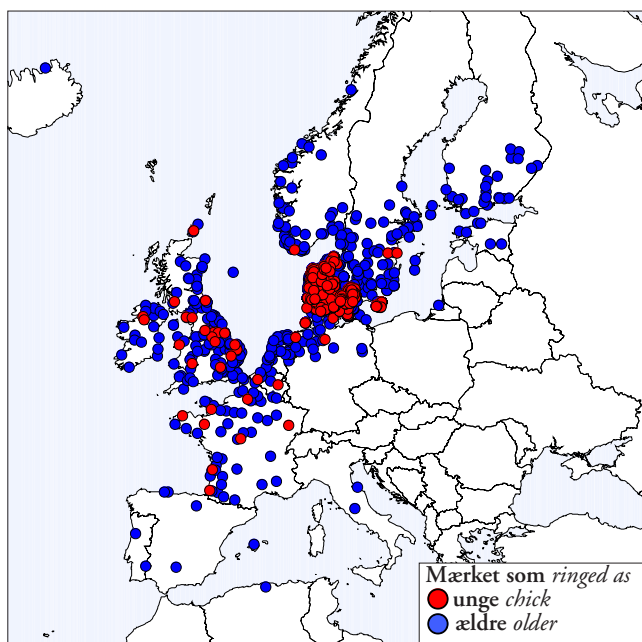

Fig. 1. Samtlige genfund af solsort ringmærket i Danmark (n=6.762). All recoveries of blackbird ringed in Denmark (n=6,762).

Fakta Facts

Mærkninger Birds ringed 138.260

Genmeldinger Recoveries

Antal genmeldinger No. of recoveries 6.762

-heraf uden for Danmark Recovered abroad 496(7%)

Antal fugle No. of individuals 5.846

-heraf mærket som unger Ringed as chicks 1.110(19%)

Genmeldingsandel Proportion recovered 4,2%

Mærket i udlandet og genmeldt i Danmark 1.095

Ringed abroad and recovered in Denmark

Ekstremer Extremes

Højeste alder Oldest bird 18 år 4 mdr.

Længste afstand Longest dist. Portugal Portugal 2.297 km

Nordligst Northernmost Island Iceland (66° 12'N)

Sydligst Southernmost Algeriet Algeria (36° 33'N)

Østligst Easternmost Finland Finland (30° 09'E)

Vestligst Westernmost Island Iceland (17° 07'W)

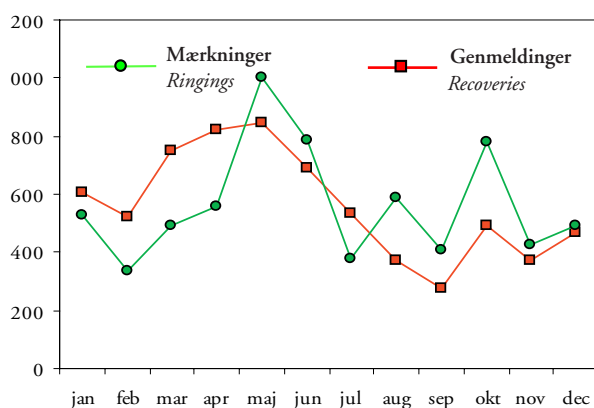

Fig. 3. Mærknings- og genmeldingsmåned for genfund af solsort. Month of ringing and recovery for recovered blackbird.

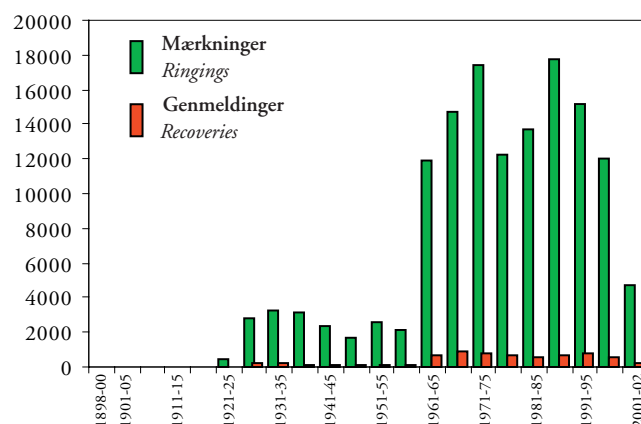

Fig. 4. Mærknings- og genmeldingsår for solsort ringmærket i Danmark. Ringing and recovery year of blackbird ringed in Denmark.

i Danmark fra september til november, og igen fra marts til ind i maj (Lausten & Lyngs 2004).

Mærknings- og genmeldingsdata

I Danmark blev den første solsort ringmærket i 1918. Flest fugle er mærket efter indførelsen af spejlnet i 1960'erne (fig. 4). Alene i 1988 blev der ringmærket 4.115. Solsorten er blandt de ti hyppigst ringmærkede arter med 138.260 mærkninger. I alt 5.846 fugle er genmeldt. Genmeldingsprocenten for solsort er over dobbelt så stor som for de andre drosler. Dette skyldes nok primært, at mange er genmeldt på mærkningslokaliteten. De genmeldte solsorte er mærket over stort set hele landet, dog med en overvægt omkring de større byer samt ved trækstederne (fig. 2A). Blandt de genmeldte fugle er 19 % mærket som redeunger. De genmeldte fugle er mærket i alle årets måneder, flest i

maj-juni og i oktober. I Danmark er genfundet 1.095 solsorte, ringmærket i udlandet.

Træk og overvintring

Danske ynglefugle. Størstedelen af de danske solsorte er standfugle. Blandt de danske solsorte, som er genfundet som døde i vinterperioden, er hele 58 % genfundet på samme lokalitet, som de blev mærket. Blot 16 % af de danske ynglefugle er i vinterperioden genmeldt mere end 20 km fra mærkningsstedet. Danmark har således en lavere andel af trækfugle end de øvrige lande i Norden (Main 2002).

Generelt er gennemsnitspositionen i vinterperioden sydligere end i yngletiden ($P < 0,001$). Det er dog blot 12 % af de danske ynglefugle, der er genmeldt udenlands i vinterperioden. I 1953 var den tilsvarende andel 23 %, og den har tidligere været højere (Salomonsen 1967a). Solsortene har sandsynligvis tilpasset deres adfærd til et mildere vinterklima og til livet i byen, hvor fødetilgængeligheden formentlig er mere konstant (Partecke & Gwinner 2003).

Der er forskel på kønnenes træk, idet hanner i højere grad end hunner er standfugle, og hunnernes gennemsnitsposition i vinterperioden er generelt sydligere end hannernes ($P < 0,05$). I det danske ringmærkningsmateriale udgør udenlandske genmeldinger for hunnerne 10,5 %, men kun 7,8 % for hannerne. En tysk undersøgelse har påvist, at hanner, der bliver på ynglepladsen vinteren over, har større succes med at etablere territorium, får æg i reden tidligere, og har større ynglesucces (Schwabl 1983). I vinterperioden genfindes voksne ynglefugle hyppigere mere end 20 km fra mærkningsstedet end ungfugle (se også Main 2002), men det ser ikke ud til, at der er forskel på, hvor mange der trækker udenlands.

Den del af den danske bestand, som trækker bort, trækker i løbet af oktober mod vestsydvest (fig. 2B).

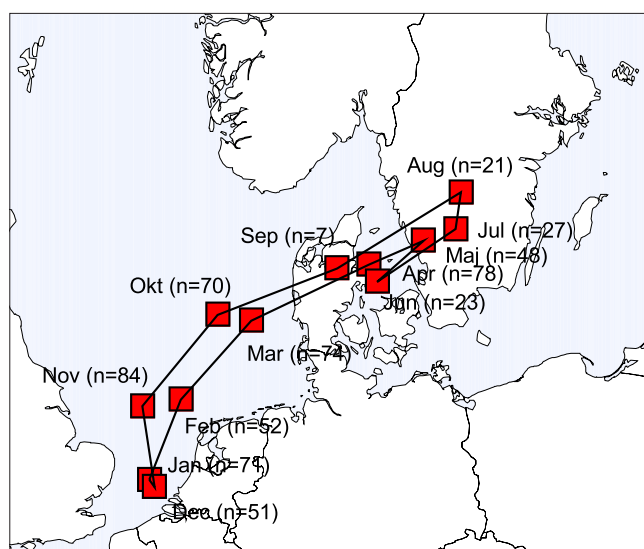

Fig. 5. Månedlige gennemsnitspositioner for solsort ringmærket i Danmark og genmeldt mere end 20 km fra mærkningsstedet. Monthly mean positions for blackbird ringed in Denmark and recovered more than 20 km from the ringing site.

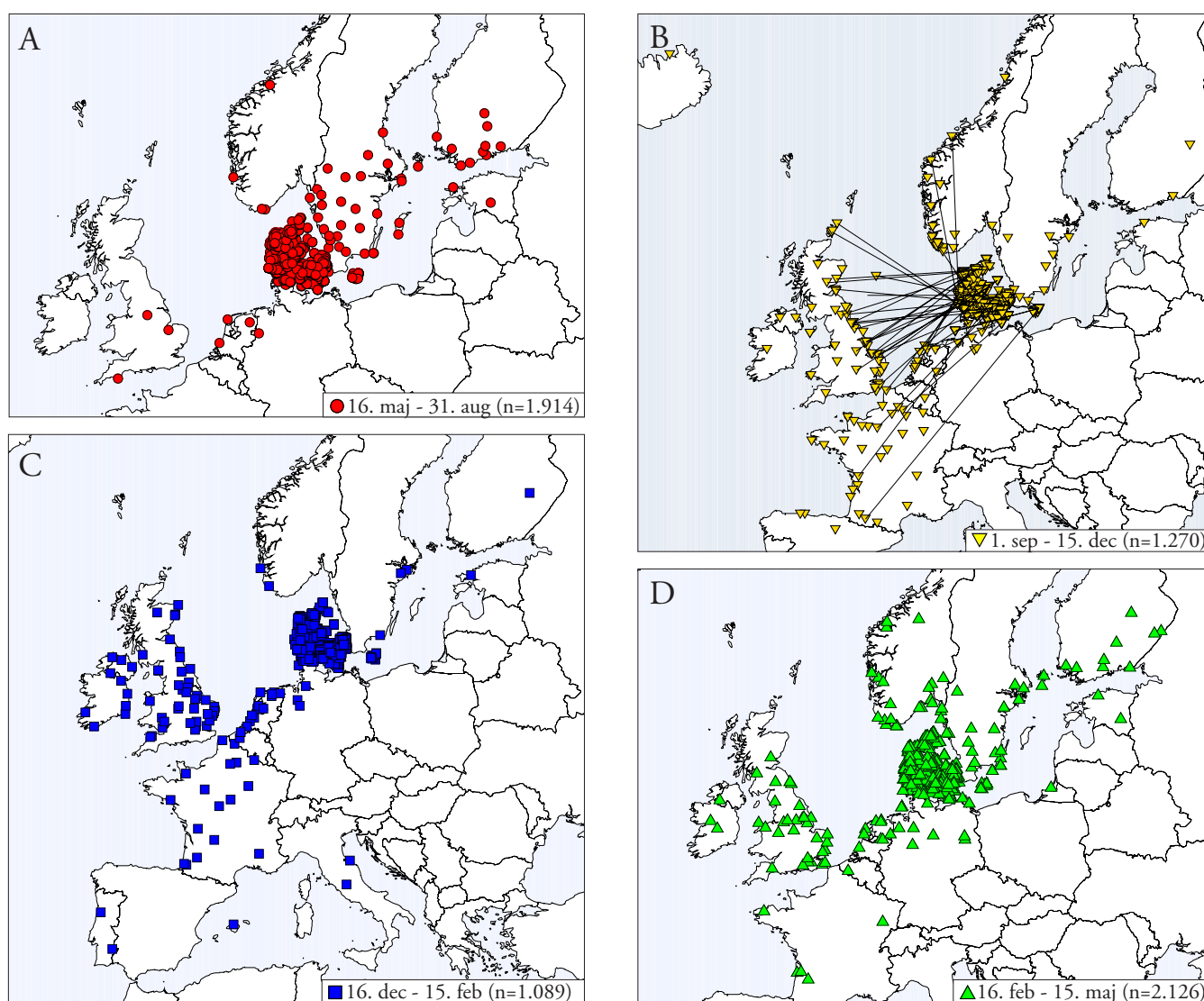

Fig. 6. Genmeldinger fra A) yngletiden, B) efterårsperioden, C) vinterperioden og D) forårsperioden af solsort ringmærket i Danmark. Linjer på kort B angiver direkte efterårstræk. Recoveries during A) the breeding season, B) autumn. C) winter and D) spring of blackbird ringed in Denmark. Lines on map B indicate direct autumn migration.

Solsorte fra det østlige Danmark trækker generelt mere vestligt end fugle fra Vestdanmark. Vinterkvarteret for de borttrækkende danske solsorte er primært De Britiske Øer og Frankrig samt i mindre omfang Holland og Belgien, og trækket foregår over en bred front. Det ser ud til, at de danske solsorte, i lighed med de norske (Main 2002), krydser direkte over Nordsøen.

Allerede i februar begynder solsortene at bevæge sig mod nordøst (fig. 5). I april er gennemsnittet atter i Danmark.

Mange danske ynglefugle er genmeldt i yngletiden mindst et år efter mærkningen. Den gennemsnitlige afstand mellem mærknings- og genmeldingssted for voksne ynglefugle er 3 km. 83 % blev genfundet på mærkningslokaliteten og 94 % mindre end 5 km herfra. Kun ganske få har bevæget sig over længere

afstande mellem to yngleperioder – eksempelvis blev en fugl, der var ringmærket i Himmerland i august genfundet ved Sønderborg i august tre år senere. Langt de fleste fugle slår sig også ned som ynglefugle tæt på hvor de blev udklækket. 71 % af de fugle, der er genfundet i yngletiden i et efterfølgende år, er genfundet på mærkningslokaliteten, 87 % er fundet mindre end 5 km derfra og 94 % er fundet mindre end 20 km væk. Én danskudklækket fugl er fundet i udlandet i yngletiden. Denne fugl, en ét-årig fugl udklækket på Vestsjælland, blev genfundet ved Kalmar i Sverige 413 km mod nordøst.

Trækgæster. Fugle, mærket i Danmark uden for yngletiden, er senere genmeldt i Syd- og Vestnorge, Syd- og Mellemsverige, Sydfinland og Estland (fig. 6A). Ligeledes er der mærket solsorte i Norge, Sverige, Finland og De Baltiske Lande, som senere er genfun-

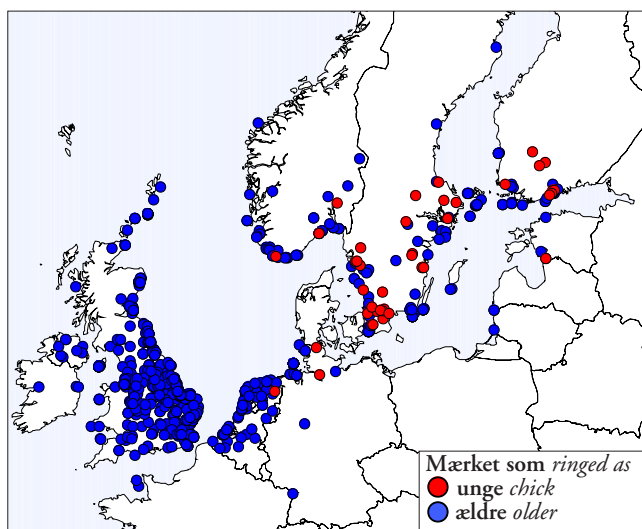

Fig. 7. Mærkningslokaliteter for solsort ringmærket i udlandet og genmeldt i Danmark (n=1095). Ringing locations for blackbird ringed abroad and recovered in Denmark (n=1095).

det i Danmark (fig. 7). Det er bemærkelsesværdigt, at der ikke er genmeldinger fra de nordligere egne af Sverige og Finland, men disse fugle trækker givetvis via Norge til De Britiske Øer (Main 2002). Det ser dog ud til, at der er en vis udveksling med den vestlige del af Norge, og to ungfugle, mærket i Danmark i oktober, er genmeldt en måned senere over 700 km mod nord (fig. 6B).

Hovedparten af trækfuglene trækker i oktober videre mod vest og sydvest, og overvintringsområdet er, som for de danske ynglefugle, primært De Britiske Øer og Frankrig samt Holland og Belgien. En hurtig ungfugl blev mærket på Christiansø 3. oktober 1992 og aflæst i Skotland to dage senere. Dette svarer til, at fuglen har tilbagelagt 558 km pr. døgn.

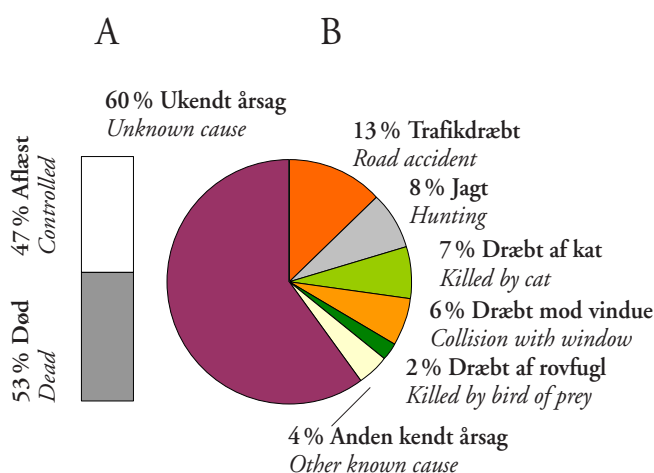

Fig. 8. A) Genmeldingsårsager (n=6.762) og B) dødsårsager (n=3.564) for solsort ringmærket i Danmark. A) Cause of recovery (n=6,762) and B) cause of death (n=3,564) for blackbird ringed in Denmark.

Kun få af de danskmerkede solsorte overvintrer i Spanien, Portugal, Tyskland og Italien. Vinterudbredelsen er, sammenlignet med f.eks. sangdroslen, relativt vestlig.

Returtrækket indledes sandsynligvis allerede i februar, og i april passerer hovedparten af fuglene Danmark. I løbet af april og maj er der flere genmeldinger fra Vestnorge, Syd- og Mellemsverige og Sydfinland (fig. 6D). Disse nordligere ynglefugle må på dette tidspunkt efterhånden være tilbage i yngleområdet.

Genmeldings- og dødsårsager

Lidt mere end halvdelen af de genmeldte fugle er indrapporteret som døde (fig. 8A). Dødsårsagen er ikke kendt eller oplyst for 60 % (fig. 8B). Den hyppigste kendte dødsårsag er trafik, men også jagt, katte og vinduer har stor indflydelse på solsortens overlevelse (fig. 8B). Hovedparten af de skudte solsorte er nedlagt i Danmark, flest før 1980. I Frankrig nedlægges mange drosler (Tucker m.fl. 1990), og således også danskmerkede solsorte. Blandt genmeldingerne fra Frankrig er 55 % indrapporteret som skudt/fanget.

Blandt solsorte ringmærket som unger eller ungfugle og genmeldt som døde er 70 % indrapporteret i første leveår (fig. 9), flest i maj, juni og juli. 55 % af solsortene der er indrapporteret som døde i første leveår stammer fra disse tre måneder.

Den ældste danskmerkede solsort blev mindst 18 år og 4 mdr. Fuglen blev ringmærket i sit første leveår på Fanø i november 1971 og aflæst 37 km derfra i november 1989.

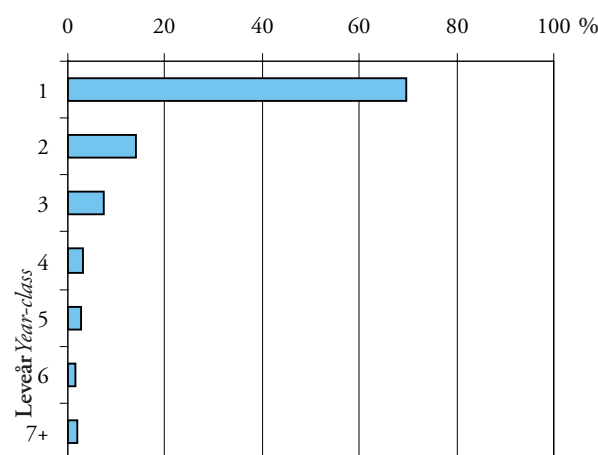

Fig. 9. Aldersfordeling af solsort mærket som redeunger eller ungfugle i deres første efterår og genmeldt som døde (n=1.608). Distribution on year-class of blackbird ringed as nestlings or juveniles in their first autumn and recovered as dead (n=1,608).

English summary

The blackbird is one of the most common breeding birds in Denmark, breeding in woodland, farmland, parks and gardens. It is furthermore a common passage migrant in September–November and March–May. The first blackbird was ringed in Denmark in 1918, with the majority ringed from the 1960s to today. The recovered birds were ringed over much of the country, in highest numbers close to cities and at migration hotspots. Birds have been ringed throughout the year, most in May–June and October. The recoveries show that most of the Danish blackbirds are residents. During winter 58 % have been recovered (as dead) at the ringing sites, with

only 16 % moving more than 20 km. The mean position of females is further south than that of males. The migrants leave Denmark in October. Some birds migrate W to the British Isles and others SW to France, the Netherlands and Belgium. The blackbirds start the return migration in February and in April the mean position is in Denmark. Migrants from Norway, Sweden, Finland and the Baltic Countries pass Denmark on their migration. Most of these birds arrive in October and many continue SW. The passage migrants winter in the British Isles, France, the Netherlands and Belgium. On their return migration, most passage migrants pass Denmark in April.